

Сергій Демчук

Зима, яка назавжди з тобою

Київ
Темпора
2024

ЧАСТИНА ПЕРША

1.

Вона була першою, з ким я заговорив на новій роботі. Якщо не брати до уваги співбесіди. Її робоче місце – праворуч від мене. Ліворуч ніхто не сидів. Ще не встигли набрати людей. Це була нова газета, навіть не почала виходити. Перше число планували за два тижні. Більшість моніторів на столах запаковані в плівку, в приміщенні – їдковатий запах нових меблів. Редакція величезна: якщо порозсувати столи, можна грати у футбол; панорамні вікна від підлоги до стелі – на правому фланзі, якщо дивитися з мого місця. 22 січня 2014-го небо буде таке червоне, немов залите кров'ю. І ця гаряча калинова пелена назавжди залишиться у моїй пам'яті. Вона не віщувала нічого доброго. Принаймні було таке відчуття. Хоч я й відганяв усі ці середньовічні забобони. Я вже тоді знав, що опишу колись той моторошний вид. Хмари сунули, наче кім'яхи снігу, залиті кров'ю, на Грушевського. Але то буде пізніше. А зараз, на самому початку оповіді, згадую, як зустрів її.

Вона з тих жінок, при першій зустрічі з якими ти постійно думаєш: вродлива чи ні? Сумніваєшся. Але потім, за кожного нового побачення, розпізнаєш її вроду, немов вишуканий небанальний витвір, а коли прощаєшся, знову починаєш сумніватися. Щоправда, це аж ніяк не стосувалось її стану – там усе довершено. Тонка талія й... цей хвилюючий вигин. Великі виразні карі очі з довгими війками на тлі світлих хвилястих пасом одразу захоплювали погляд. Акуратний, трохи кирпатий ніс, але не тонкий. І спокусливі пухкі губи. За описом немов ідеальне обличчя. Але саме округлість рис вочевидь додавала небанальності, неглянцевоїсті. Ямки на щоках – суцільна чарівність і магія.

Першого ж дня я мав підготувати список тем для своїх майбутніх статей. А це робота, яку я найбільше ненавидів. Адже вважав себе репортером. Думав, що саме репортажі допоможуть мені в письменництві. Я не вважав журналістику самодостатньою – розглядав лише як сходинку до літератури. Крім того, писати – хай і газетні матеріали – єдине, що я вмів. То ж які теми можуть бути для репортажів? Їду туди, де щось сталося, та і все. Але, здається, нічого особливого не відбувалось... Тож я сидів перед монітором і намагався вигадати.

І тут раптом вона – гупнула своєю шкіряною сумкою об стіл, тобто поклала її. Мабуть, у сумці книжка, подумав я, але миттю пізніше. Спершу мені немов аж подих перехопило. Ні, я не про кохання з першого погляду й подібні штуки, а про те, що неймовірно зрадів – поруч сидітиме дівчина. Їй досить симпатична. Хоч її справжню вроду, як я вже згадував, ще треба було роздивитися. А це завжди краще, ніж якийсь зануда в окулярах із відділу «Гроші» чи «Політика». Власне, тому я й не хотів братися за ці теми. Що в них може бути цікавого для молодого письменника? Сидіти за телефоном,

видзвонювати політологів і економістів ради короткого коментаря чи бігати Верховною Радою з диктофоном, підставляючи його під носа всім цим чечетовим, сподіваючись, що вони тобі розкажуть, як розвели опозицію «как котят». Якщо чесно, я навіть не читав політичних матеріалів, хіба раз на кілька місяців, перед плануванням, на якому мав оглядати всі газети за тиждень. Без зайвої скромності, огляди мені вдавалися. Після одного з них головний редактор навіть підвищив мені зарплату з шести до дев'яти тисяч, що було за курсу вісім гривень за долар не так уже й погано – за мірками нашої журналістики. Зрештою, я обрав ту газету лише тому, що вона була задумана як таблоїд – скандали, інтриги, розслідування... й репортажі з *гарячих точок* Києва – й, за моєю логікою, не надто мала втручатися в політику. Адже близьких мені за переконаннями видань небагато – одне-два, й місця там зайняті навіть попри постійні фінансові труднощі, що почалися кризою 2008-го й ніяк не закінчувалися. Саме для цих видань не закінчувалися. Адже ідейні та патріотичні працівники можуть пахати й голодними. А то, диви, ще почнуть множитися, демократію розводити... Хіба ні? Але з наближенням осені 2013-го я розумів, що помилився. Але про це згодом.

Повісивши на спинку стільця довгу коричневу куртку, яка не надто їй пасувала, як на мене, Настя привіталась. Російською.

– Ти знаєш, що сказав мені редактор? – прошепотіла вона. Ми одразу перейшли на ти. – Що в мене поки не дуже добре виходить працювати, але якщо я хочу в усьому розібратися як слід, маю ввечері кудись із ним сходити.

– І що, ти пішла? – немов аж обурився я і навіть відчув щось типу ревності.

– Ні.

Я задоволено гмикнув.

– Я щось не можу тему придумати. Може, він і мені запропонує побачення? – спробував я пожартувати. Мене здивувала її відвертість. Чого раптом? А може, я приятель редактора? Може, це якась перевірка і я вже дав неправильну відповідь? А може... їй так само начхати, як і мені, якщо, зрештою, покажуть на двері? Адже посидівши з дві години перед монітором, я вже й сам почав думати, що мені там не місце. Але потім згадав, що попередня робота була ще гірша, зарплата – менша, а це відчуття – бажання вшитися – опановує мене на кожному новому місці. Йй заспокоївся.

– Твоєї відмови він не переживе, – відказала вона, усміхаючись.

Ми ще обмінялися кількома жартами й зосередилися на своїх моніторах. Наляканий перспективою розмови з редактором, я наполегливіше взявся за пошук теми. Зрештою, знайшов новину, що на Поштовій тріснула стіна Музею магдебурзького права, й поїхав робить репортаж. Так, не надто вдалий дебют. Теж мені сенсація – якісь там тріщини, хоч і в історичній будівлі. Але я досить швидко виправився. Наступного дня знайома з попередньої роботи розповіла, що влітку на даху її будинку вбили дівчину, її тіло знайшли прив'язаним до труби, й тепер місцеві мешканці бояться маніяка. Я поговорив з людьми, зателефонував у міліцію. Вбивство підтвердили, хоч і без жодних подробиць. Написав про це матеріал на пів шпальти й одразу отримав двісті гривень премії. Від того ж редактора.

Він нікуди мене не запрошував.

– – –

Після відмови від побачення Настя зрозуміла, що їй буде нелегко на цій роботі. Я ж знав, що треба лише пережити адаптаційний період, звикнути, вивчити всі прогалини робочого графіка. Й, набивши руку, можна буде днями сидіти в інтернеті, читати інтерв'ю й колонки улюблених письменників, вишукувати різні книжкові новинки й літературні конкурси й писати щось своє, віддаючи роботі третину часу. Але це якщо не треба їхати на репортаж. Утім я завжди любив роботу в полях більше за сидіння перед монітором. Нові враження потім можна використати. Що й було у моїх перших літературних спробах – оповіданнях і невеличких повістях. Редактор з першого ж дня ставився до мене добре.

– Я читав ваші матеріали, коли ви працювали в «Щоденці», – сказав він на співбесіді.

Мене це дещо здивувало, адже відтоді, як зникла «Щоденка», минуло кілька років, які я просидів на стрічці новин одного з найвідоміших видань, поки це остаточно не набридло, – мене не відправляли навіть на акції протесту чи пресконференції, як домовлялися. Не лише мене – всіх. Ми просто ставили новини на сайт. І це після того, як п'ять років мої матеріали щотижня виходили на першій шпальті кращої столичної газети. Зрештою, тому він – редактор – мене й запам'ятав. А я вже почав забувати про ті часи.

Він зустрів мене на прохідній нового офісного центру (новий офіс, нова газета, нове обладнання... підозріло багато бабла...). Повільно спускався білими блискучими сходами. Сунув на мене. Величезний, немов фунікулер. Під два метри на зріст і приблизно стільки ж у ширину. Темна борода зі срібними вкрапленнями сивини, скуйовджене волосся. Чорна сорочка, немов обгортка, напнулася на череві. Широкі сірі джинси трималися на жовтих підтяжках. Трохи був схожим на священника, який нещодавно покинув церкву.

Попри свої габарити, руку потиснув легко. Запросив до редакції. Тоді там тільки почали розставляти меблі. Хоча за кількома столами – двома-трьома – хтось уже працював. Ми сіли за стіною з коробок, щоб ніхто не заважав, і почали говорити. У мене чолом стікав піт. Я хотів гарно виглядати на співбесіді, одяг найкращого свого светра, але він виявився занадто теплим, як на початок жовтня... І я виглядав, ніби переляканий школяр, що впрів від хвилювання.

– Скільки ви хочете грошей? – запитав він, відхекавшись після важкої прогулянки з другого на перший поверх і назад.

От хитрий, подумав я. Як же не продешевити? Я назвав суму.

– Перші місяці буде п'ять, а потім, якщо все буде добре, скільки ви хочете. Але я впевнений, що все буде добре.

Я так і не зрозумів, чи не продешевив.

Два тижні я ще мав досидіти на стрічці новин. За той час зробив одну «заготовку» для нової роботи. У знайомій в селі Гатне під Києвом обікрали будинок. Винесли техніку й прикраси. Крадії також пролізли до кількох сусідніх маєтків. Я написав про це невеликий матеріал. Після статті про «мані-яка» і труп жінки на даху я їхав на роботу й у метрополітені побачив оголошення. У Дніпрі неподалік Поштової знайшли тіло без голови й без рук. Міліція, мовляв, шукає людей, які щось чули-бачили. Вранці я заявив цю тему редакторові й поїхав збирати інформацію. Поговорив із робітниками, які реконструювали площу. Від них дізнався, що труп помітили поблизу церкви Миколи Чудотворця, яка стоїть у воді, немов маяк. Трохи далі водолази знайшли відтяті руки. Про це розповіла жіночка, яка продавала свічки в церкві. Саме вона й викликала міліцію, коли перехожі побачили мерця і повідомили їй. Храм був найближчою офіційною установою. Уявляю цю картину: сірий осінній день, туман

огортає церкву, темні хвилі хлюпають у підніжжя, а серед них – жовтіє щось страшне. Ще не зрозуміло, що саме, але щось недобре... Страхіття якесь. Чомусь на думку спадають похмурі кадри старого фільму «Людина, яка сміється»... За цю статтю я отримав подвійну премію. Газета на той час вже почала виходити. Називалась вона «Година Пік». Чи не алюзія на однойменну російську телепередачу вбитого Владислава Листьева? І чи не звідти походять оті підтяжки головного редактора? Адже російську програму здерли з шоу Ларрі Кінга аж так старанно, що скопіювали навіть стиль ведучого. А ми здираємо в кого – в росіян чи в американців? Та ясно ж. За форматом – звичайна щоденна газета Києва. Шпальта міських новин, політики, скандалів і надзвичайних подій, зірки, тобто дірки, тобто шоубіз, і нічогісінько про культуру... Адже це «не для нашої аудиторії». Я працював у відділі «Столиця». Така собі нейтральна територія – мінімум політики. Хіба скандальні рішення Київради щодо забудови. Працював разом із Анастасією. Спершу. Потім її перевели в інший відділ – «Люди». Чи якось так. Але то пізніше. А поки що... Поки що я старанно працюю. Треба ж добре себе зарекомендувати.

2.

Наближався новорічний корпоратив. Компанія (правда, я називав її конторою) винайняла досить дорогий ресторан біля станції метро «Лівобережна». Дівчата повіряджались в блискучі плаття й поробили собі лаковані об'ємні зачіски. Навіть не знаю, чому не люблю всієї цієї урочистої напوماдженості. Всі ці завивки й укладки виглядають мені штучно, претензійно й недоречно. Саме так – вони додають недоречності. Чомусь люблю більше буденну вроду, з розпатланим волоссям, у джинсах, шортах, футболках, топіках і регланах. Можливо, тому, що не всі вміють вчасно зупинитися в цій ейфорії підготовки до свята, приборкати бажання бути най-най-най... І штукатурка аж сиплеться, як то кажуть. А може, й ні. Не знаю. З офісу нас забрали двома автобусами. Штат працівників на той час практично сформували. До нас із Анастасією приставили ще редакторку відділу – фарбовану кучеряву блонду Віру. Її волосся нагадувало нам мівіну. Ми її так інколи називали. Не знаю навіть, де вони її знайшли?

Я не бачив у ній нічого редакторського, отого всього бекграунду київських тем. Не чув про таку ніколи. Навіть її перші теми були так собі – магазини для веганів у Києві, наприклад. Теж мені новина. Зрештою, я й сам не надто розкошую в темах. А ще я не мав редакторських амбіцій, тобто *амбіційок*, бо мої плани були значно грандіозніші – література. А що може написати людина, яка з ранку до вечора протирає штани чи спідницю перед монітором? Так я тоді міркував, згадуючи сповнені пригод біографії того ж Гемінгвея або й Винниченка. Адже всі редактори відділів сидять на роботі до посиніння. Мабуть, щоб показати керівникам, що вони такі трудоголіки й невдовзі можуть стати їхніми заступниками, і щоб і підлеглі журналісти-ледарі, як це зазвичай буває, теж бачили, хто йде з роботи останній. Отже... Редактор відділу сидітиме, поки не піде його останній працівник. А як тільки той зникне за рогом, швиденько одягнеться й побіжить слідом. Щось я часто відволікаюся. Перейняв у Оксани Стефанівни?

Отже, відвезли нас у ресторан автобусами. Поки прибув другий, у якому їхали й ми з Анастасією, ті, що прикотили першими, уже напідпитку горлали караоке на сцені. Хоч різниця була всього в п'ятнадцять хвилин. Репертуар не витримував жодної критики – люта російська попса. Анастасії вона не так різала вуха. Адже вона з Севастополя приїхала підкорювати столицю, має російське коріння, «Севастополь – город русской славы» і все таке. Прізвище – Романіна. Майже Романова. Нівроку, еге ж? Ну тобто що б там не казали про стереотипи щодо мешканців Криму, але її тендітні вушка, яких завжди хотілося ніжно торкнутися, були краще адаптовані до такого звукового ряду. Ми сіли на диван за столом, заставленим аперитивом – салатами й канапками з червоною рибою. На сцені довгов'язий чувак волав у мікрофон:

«Я открою своё сердце, я открою свою душу...» Його жести й міміка... видалися мені якимись масними, навіть вульгарними, настільки старанно, пристрасно і невміло він копіював отих так званих зірок естради. А навколо нього стрибали, ніби на підтанцювці, дівчата з його відділу. Мене аж пересмикнуло від того, що називають іспанським соромом. Я вирішив не дивитися на сцену. За кожним столом сиділи по п'ятеро-шестеро. З нами ще були хлопці з відділу «Кримінал» і дві чорнявки з «Економіки»: луганчанка Люда і львів'янка Ліна. Класне поєднання – імена і міста на «Л», а географічно (та й не тільки) – полярні.

Один із «криміналістів», Юра, працював зі мною в «Щоденці». Веселий хлопець, любитель випити, потусити, міг годинами говорити по телефону з пресофіцерами міліції різних районів Києва. Й вони йому могли розповісти трохи більше, ніж іншим журналістам. Завжди ходив у сорочках і туфлях, акуратно зачесаний. У моїй уяві типовий працівник відділу «Кримінал» виглядає саме так. Його напарник Гена теж носив сорочки й якісь дивні просторі светри, немов із дев'яностих. «Година пік» – здається, була його першою роботою в журналістиці. Його робоче місце я називав іконостасом – обклеєне фотографіями різних акторів. З них я знав лише Міккі Рурка і Бреда Пітта. Перший був його кумиром. Гена його наслідував. Повадками, чи що. Мріяв зніматися в кіно. Юра і Гена чимось схожі, такі собі Чіп і Дейл. Приблизно однаково вдягалися, зачісувалися, хоч Юра мав коротше темне волосся, а Гена довше, світле й хвилясте. Приблизно одного зросту й комплекції. Сиділи поруч у редакції і разом ходили на кухню обідати, наливши для апетиту в фарфорові кружки по сто грамів горілки. Я довго цього не помічав, хоч сидів за два метри, щоправда, спиною до них. На корпоративі вони теж не відставали з випивкою.

Львів'янка Ліна також працювала в «Щоденці». Приємна красива дівчина з прямим каштановим волоссям, великими карими очима, налитими губами. Смаглява. Як із журналу. Есмеральда, одне слово. І я не раз навіть думав, чи не поспілкуватися нам трохи ближче. Бо вона не раз ходила зі мною на футбол. Але щось постійно зупиняло. Мабуть, у мене тоді хтось був. Луганчанка Люда, чорноволоса й трохи крупніша за Ліну, постійно розповідала, як рвала абрикоси, падала з дерева й збивала коліна. І повсякчас, мовляв, потрапляла в різні халепи. Вона приятелювала з Анастасією.

У Ліну був закоханий чувак із відділу «Політика» Сергій. Серйозний хлопець, високий, світлий, блакитноокий, займався айкідо: «піддатися, щоб перемогти», «гілка під вагою снігу згинається доти, поки не скине його» і «гнучка верба розпрямляється після бурі, а могутній дуб лежить повалений». Він постійно намагався кудись її запросити, порадувати якоюсь дрібничкою. Але вона не велася. Можливо, він був аж занадто серйозний. А може, занадто прогинався? Може, дубуватості не завадило б? Чи навпаки – не вистачало якоїсь ментальної гнучкості? Піди й розбери... От і на корпоративі він взявся за своє. Виліз на сцену, захопив мікрофон і сказав: «Цю пісню я присвячую Ліні». Йй заскавчав тихим голосом, ніби йому дверима щось затиснуло: «Ти признайся мені, звідки в тебе ті чари...» Ліна, навіть попри її смаглявість і ресторанный напівморок, помітно почервоніла, закліпала довгими віями...

Офіціанти почали приносити страви – стейки з телятини, картоплю фрі, смажені ковбаски. Я налив дівчатам вина, Гена мені – коньяку.

Сергій співав, як Сашко Пономарьов. Це, звісно, стосувалось не голосу, а його стійки: як укупаний. Майже не рухався. А як же гнучкість айкідо? А коли доспівав, узяв

якийсь згорток. І запросив Ліну в коридор. Ми з Анастасією перезирнулися. Чи не освідчиться там? А повернулись обое сумні й похмурі, як Лінин чорний тісний костюм з тонкою тигровою каймою.

- Відмовила, – мовив я.
- Відповіла, що подумає, – сказала Анастасія.
- Він би тоді стрибав від щастя.
- Ні, він дуже стриманий.
- І серйозний.
- Так. І серйозний. Політика ж...

На щастя, після романтичного виступу Сергія охочих співати під караоке було все менше. Й почалася звичайнісінька дискотека. Коли Анастасія вийшла причепуритися, на її місце, поруч зі мною, всівся редактор відділу «Спорт». І, ледве ворочаючи язиком, спитав: «А ти хто? Щось я тебе раніше не бачив...» Мене завжди дивують такі люди. Що з ними? Може, поганий зір? Може, настільки заклопотані, що нічого не бачать навколо? Адже відділ спорту всього за два ряди. Чи аж настільки не цікавлять його інші люди? Може, просто погана зорова пам'ять? Зрештою, неважливо. Я відповів, що не зустрічав його ніколи теж, і запросив Анастасію на танець. Вона якраз повернулась із туалету й помітила, що на її місці хтось, кого вона теж, можливо, ніколи не зустрічала, починає засинати. Я взяв її обома руками за тонку талію й притиснув до себе. Й це так збудливо, ніби навколо вже нікого нема. Потихеньку кружляли, насолоджуючись близькістю, й жартували з колег. З редакторки нашого відділу, яка, підмазавшись до керівництва, всілася за їхній стіл. З нашого головного, який теж, хильнувши, не втримався й заревів у караоке: «Я свободен словно птіца в небесах». З редактора «Спорту», що спав уже на дивані, широко роззявивши рота. З Сергія. Хоч його було шкода. І я вже був певен, що тієї ночі

щось станеться. Щось дуже хороше. Але Анастасія раптом сказала, що збирається вже додому.

– Мені на восьму на масаж.

– Я зроблю тобі масаж і до восьмої, і після, – тулився до неї. – Всю ніч робитиму.

Штрикнула мене гострим кулачком під ребра. Ніби й обурилася, ніби й заохотила. Розумій, як хочеш.

– Не мені масаж. А я роблю, – вигукнула вона прямо мені у вухо, перекикуючи музику.

– Підробляєш? В якому салоні? Можна й мені записатися на сеанс?

– Ні. Не підробляю. Безкоштовно роблю. Дітям із ДЦП.

Мені аж стало трохи ніяково за свої незграбні залищання. Я навіть вибачився. Розмова стала серйознішою. Вирішив їхати з нею. Бо нам по дорозі. Вона викликала таксі. Гена і Юра пили чарку за чаркою, ніби корпоратив тільки-но розпочався. Спортивний редактор спав. «Криміналісти» жартома пхали йому сосиску в роззявлений рот. Кремезний фотограф із рідким сивим хвостиком знімав це на камеру. Сергій зажурено спостерігав за танцмайданчиком, на якому з блискітками новорічного дощика стрибали всі інші – довкола бородатого товстуна з підтяжками й у червоній шапці Санта-Клауса.

На задньому сидінні таксі я закинув руку їй на плечі й пригорнув до себе. Її тільки-но машина рушила, спробував дотягнутися до її уст, але вона не одразу повернула обличчя до мене, а вдавала, ніби дивиться на дорогу попереду, мовляв, щось її там дуже зацікавило. Оті кучугури почорнілого снігу на узбіччі? Вони нагадали мені робочий день. Я просидів його під дверима реанімації 17-ї лікарні. Вранці в центрі міста на жінку впала брила льоду – з даху будинку. У лікарні я хотів дочекатися її рідних, щоб записати

коментар. Це складно – говорити з людьми, у яких сталося горе. Лізти до них зі своїми запитаннями. Тому я завжди намагався надати їм – запитанням – соціальної ваги. Щоб було зрозуміло, що це не мені особисто потрібен той коментар, а для загальної справи, щоб змусити владу чистити дахи й крига більше нікого не вбивала. Зрештою, так і було. Саме для того газети пишуть про таке. Хоч і не без прагнення зацікавити читача жахастиками. Це теж треба визнати. Журналістика ніколи не обходилася без дрібки цинізму. Родичів у лікарні я так і не дочекався, а поки доїхав до редакції, з'ясувалося, що жінка померла. Потім я таки додзвонився до її молодшого сина, вирахувавши телефон у базі в інтернеті. Він говорив неохоче. Ще б пак. Годину тому в нього померла мати. Я обережно намагався випитати подробиці, перед тим поцікавившись, чи буде його родина судитися з комунальними службами. Він не знав, що відповісти. Які служби, які комунальники, певно думав він, ще не до кінця усвідомлюючи, що сталося. За кілька хвилин до виїзду з редакції на корпоратив я здав матеріал. І одразу забув про все. І от вже після вечірки, в таксі, пригорнувши вродливу колежанку, раптом знову згадав. Інколи це трапляється досить несподівано. Це як із абсурдом у Камю, відчуття якого «чекає нас на кожному розі»... Настя таки повернулась до мене, і я притулився до її губ, і ми почали цілуватися. Другою рукою я гладив її густе волосся, холодну після вулиці й ніжну щоку, шию. А потім просунув руку під пуховик, у теплий затишок її грудей. Вона не відсахнулась. І знову я про все забув. Життя тривало, я був щасливий. Хоч і недовго. Якщо ви хочете зрозуміти, що таке час, вийдіть у ринг хоча б на один раунд, казав Ернест Гемінгвей. Або проїдьте на задньому сидінні таксі з красунею, додав би я. Наскільки довго він тягнеться

в першому випадку, настільки ж швидко – у другому. До мене вона їхати не схотіла. Прошепотіла щось типу «не варто поспішати». А наступного дня, після масажів, поїхала до батьків у Крим, на свята. Уперше в житті я шкодував, що новорічні канікули такі довгі. Редакція відпочивала три тижні. Весь цей час я сподівався, що вона сумує не менше за мене. А може, й трошки більше. І шкодує, що не поїхала до мене.

Ми вийшли на роботу аж на Водохрепця. А точніше, в неділю 20-го (робочий тиждень завжди починався в неділю, бо готували понеділковий випуск газети, а закінчувався в четвер), проте репортаж про купання в ополонці довелося робити в суботу. Мене відправили на Оболонську набережну, де святили воду священники Московського патріархату. До Київського, сказали, їхати не потрібно.